

Арнольд Міхневіч (Мінск)

ПРЫНЦЫПЫ КУЛЬТУРНАЙ ПАЛІТЫКІ ЮНЕСКО І САЦЫЯКУЛЬТУРНАЯ СІТУАЦІЯ Ў БЕЛАРУСІ

Aсноўныя мэты сучаснай культурнай палітыкі былі сформуляваны ў 1998 годзе на Міжурадавай канферэнцыі ў Стакгольме, прысвечанай палітыцы ў галіне культуры ў мэтах развіцця. Мэты гэтых заключаюцца ў тым, каб ператварыць палітыку ў галіне культуры ў адзін з ключавых элементаў стратэгіі развіцця; заахвочваць творчасць і ўдзел у культурным жыцці; умацоўваць практычную дзейнасць з мэтай захавання і павышэння ролі матэрыяльнай і нематэрыяльнай, рухомай і нерухомай спадчыны і садзеяння развіццю індустріі культуры; садзейнічаць культурнай і моўнай разнастайнасці ў рамках інфармацыйнага грамадства і для яго карысці; выдзяляць больш значныя людскія і фінансавыя рэсурсы на развіццё культуры.

Дасягнуць гэтых мэтаў можна толькі абапіраючыся на пэўныя прынцыпы культурнай дзейнасці. Да такіх прынцыпаў адносяцца наступныя палажэнні:

- устойлівае сацыяльна-еканамічнае развіццё і росквіт культуры — з'яўлы ўзаемазалежныя;
- адна з асноўных мэтаў чалавечага развіцця заключаецца ў рэалізацыі магчымасцей асобы чалавека ў сацыяльных і культурных адносінах;
- паколькі доступ да культурнага жыцця і ўдзел у ім з'яўляюцца неад'емным правам членаў кожнай супольнасці, урады павінны ствараць умовы для поўнага здзяйснення гэтага права, прадугледжанага ў артыкуле 27 Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека;
- асноўныя задачы палітыкі ў галіне культуры заключаюцца ў вызначэнні мэтаў, фарміраванні структур і забеспячэнні сродкаў па стварэнню спрыяльных ўмоў для рэалізацыі магчымасцей чалавечай асобы;

- дыялог паміж культурамі — адна з асноўных палітычных проблем сучаснага свету; ён служыць неабходнай умовай мірнага сусідавання;
- творчасць у сферы культуры — крыніца чалавечага прагрэсу, а культурная разнастайнасць як найвялікшэ багацце чалавецтва — адзін з неабходных фактараў развіцця;
- новая тэндэнцыя, у прыватнасці глабалізацыя, могуць весці да ўсталявання больш блізкіх, чым калі-небудзь раней, сувязей паміж культурамі і да ўзаемаўзбагачэння, але ў той жа час яны могуць аказваць згубны ўплыў на творчую разнастайнасць і плюралізм культур, таму абумоўліваюць яшчэ большую неабходнасць узаемнай павагі;
- гармонія паміж культурай і сацыяльна-эканамічным развіццём, павага да культурнай самабытнасці, цярпімасць у адносінах да культурных адрозненняў на аснове плюралістычных дэмакратычных каштоўнасцей, сацыяльна-эканамічнай роўнасці і захавання тэрытарыяльнай цэласнасці і нацыянальнага суверэнітэту служаць неабходнымі ўмовамі трывалага і справядлівага міру;
- прызнанне культурнай разнастайнасці садзейнічае выяўленню і ўмацаванню існуючых паміж супольнасцямі сувязей, што грунтуюцца на каштоўнасцях, якія могуць падзяляцца рознымі сацыяльна-культурнымі кампанентамі нацыянальнага грамадства;
- творчасць у грамадстве спрыяе стваральнай працы, якая перш за ёсё з'яўляецца дарам асобы, яе прызначэннем; гэта прызначэнне мае велізарнае значэнне для фарміравання нашай будучай спадчыны;
- захаванне і развіццё ўмоў для такой творчай дзейнасці, у прыватнасці свабоды творчасці, у кожнай супольнасці;
- абарона мясцовых і рэгіянальных культур, якім пагражаютъ культуры, што пашырыліся па ўсім свеце, не павінна ператвараць мясцовыя і рэгіянальныя культуры ў рэліквіі, пазбаўленыя сваёй уласнай дынамікі развіцця;
- прадастаўленне кожнаму чалавеку і кожнай супольнасці магчымасці карыстацца плёнам сваёй творчасці, а таксама вынаходзіць і замацоўваць лад жыцця разам з іншымі, садзейнічаючы тым самым сапраўднаму чалавечаму развіццю і пераходу да культуры міру і ненасілля.

Згодна з гэтымі прынцыпамі ахарактарызуем сённяшнюю сацыякультурную сітуацыю ў Беларусі, перспектывы яе далейшага развіцця.

Сучасную сацыякультурную сітуацыю ў рэспубліцы вызначаюць фактары ўнутранай дынамікі (эканоміка, сацыяльна-палітычныя змяненні, узровень адукаванасці, урбанізацыя, катастрофа ў Чарнобылі і г. д.), фактары гістарычнага характару (традыцыі, нацыянальны лад жыцця, поліканфесіяналізм, асаблівасці станаўлення беларускай дзяржаўнасці і інш.) і фактары зневяднія (уплыў сусветнай культуры, міждзяржаўныя культурныя контакты, новая канцепцыя культуры ў замежных краінах і да т. п.).

Стан беларускай культуры апошняга дзесяцігоддзя характарызуеща наяўнасцю процінакіраваных — пазітыўных і негатыўных — тэндэнцый яе развіцця. Да ліку пазітыўных з'яў трэба аднесці прыніцце шэрагу за-канадаўчых актаў па пытаннях культуры, падтрымку сферы культуры і мастацтва кіраўніцтвам рэспублікі, захаванне навуковага і педагогічнага патэнцыялу навучальных установ культуры, стабільнае павышэнне кваліфікацыі працаўнікоў галіны, павелічэнне кантынгенту дзіцячых школ мастацтва ўсіх тыпаў, рост колькасці музеяў, актыўны і паспяховы ўдзел Беларусі ў міжнародных конкурсах, падтрымку дзяржавай адоранай моладзі, умацаванне традыцыйнага прафесіяналізму ў розных відах мастацтва, дасягненні беларускай балетнай школы, узнікненні новых кірункаў у развіцці тэатра, жывапісу і іншых відаў мастацтва, абнаўленні вопыту культурна-асветніцкай працы, развіццё народнай творчасці, значную колькасць буйных мерапрыемстваў — фестываляў, конкурсаў, аглядаў, выставак, святаў мастацтва і да т. п., змястоўную гастрольную афішу рэспублікі, паступовае фарміраванне рынку платных культурных паслуг, актывізацыю дзеяніасці культурных арганізацый нацыянальных меншасцей, супрацоўніцтва Рэспублікі Беларусь болей чым з трыццацю краінамі на падставе дагаворных адносін, рэгіональныя культурныя канタкты з замежнымі дзяржавамі, актывізацыю культурных дачыненняў з Расіяй.

Не змяншаецца, аднак, і ўплыў адмоўных тэндэнцый, уласцівых сённяшняму стану нацыянальнай культуры. Да іх ліку належаць, напрыклад, недастатковое бюджетнае фінансаванне культуры, нізкі ўзровень аплаты працы тых, хто заняты ў сферы культуры, недасканаласць падаткаабкладання ў гэтай галіне, ліквідаванне за апошнія гады больш за тысячу ўстанов культуры, перш за ўсё сельскіх, па рашэннях у асноўным мясцовых органаў улады, скарачэнне камплектавання бібліятэк усімі відамі друкаванай прадукцыі, адставанне ў будаўніцтве, рэстаўрацыі шэрагу культурных аб'ектаў, запаволеная распрацоўка неабходных заканадаўчых і нарматыўных дакументаў.

Аднак нягледзячы на тое, што культура Беларусі адчула на сабе негатыўныя вынікі эканамічнага крыйсісу і сацыяльна-палітычнай нестабільнасці, крыйзісныя працэсы ў галіне культуры ўдалося паслабіць, а ў шэрагу выпадкаў і спыніць. Галоўны пазітыўны вынік мінулага дзесяцігоддзя за-ключаецца ў tym, што ў цэлым удалося зберагчы назапашаны ў папярэднія часы культурны патэнцыял нацыі. Але комплекс складаных проблем культурнага будаўніцтва застаецца на парадку дня.

Развіццё беларускай, як і любой іншай, нацыянальнай культуры мае сваю ўнутраную логіку. Дзяржаўная стратэгія можа садзейнічаць гэтаму развіццю і абавірацца на яго. Тому вялікае значэнне мае вызначэнне доўгатэрміновых мэтаў і задач культурнай палітыкі. Асноўнымі мэтамі дзяржаўнай культурнай палітыкі сёння з'яўляюцца:

- умацаванне дэмацратычных асноў культурнага жыцця і дзейнасці наўруда з улікам таго, што дэмацратыя ў культурнай палітыцы азначае адказнасць дзяржавы за тое, каб кожнаму члену грамадства быў гарантаваны доступ да культурнай спадчыны, а таксама магчымасць займацца культурнай дзейнасцю;
- падтрыманне культуры ў такім стане, які забяспечвае неабходныя перадумовы для палітычнага, эканамічнага і духоўнага развіцця грамадства і дзяржавы;
- забеспячэнне непарыўнасці культурнага працэсу ў Беларусі і ахова яго нацыянальнай самабытнасці, уключанасць яго ў сусветны культурны працэс.

Для гэтага неабходна:

- фарміраванне сродкамі культуры інтэлектуальных і маральных падстайды стварэння дэмацратычнай прававой дзяржавы;
- захаванне культурнай самабытнасці беларускага народа як адной з умоў яго суверэнітэту пры поўным адмаяленні ад тэндэнцыі да культурнай аўтаркі, духоўнай самаізоляцыі;
- зберажэнне гісторыка-культурнай спадчыны і развіццё нацыянальных культурных традыцый, што забяспечваюць фарміраванне нескажонай гісторычнай самасвядомасці народа;
- кансалідацыя дзеячаў нацыянальнай культуры на аснове арганічнага спалучэння гуманістычных традыцый народнай культуры беларусаў, іншых культур, сусветнай культурнай спадчыны;
- пераадоленне тэхнакратычнай псіхалогіі як выніку шматгадовай устаноўкі на пераважнае развіццё матэрыяльна-тэхнічнай базы і другаснае, залежнае існаванне духоўна-культурнай сферы;
- узмацненне адукатыўнай і выхаваўчай значнасці культуры;
- абарона культуры ад адмоўнага ўплыву пераходу народнай гаспадаркі да рынковай эканомікі;
- выкарыстанне ў сферы духоўна-культурнай вытворчасці рынковых эканамічных рычагоў у мэтах пошуку шляхоў раздзяржаўлення культуры пры адначасовым умацаванні ролі дзяржавы як гаранта яе развіцця;
- выпрацоўка неабходных мер для плюралізацыі культурнага жыцця грамадства;
- юрыдычнае гарантаванне свабоды, вольнага выбару духоўных каштоўнасцей, неабходных для захавання духоўнай гіднасці асобы;
- стварэнне ўмоў для ўзнайменення і прадуктыўнага выкарыстання творчага патэнцыялу народа, для шырокага доступу ўсіх членоў грамадства да твораў нацыянальнай і сусветнай культуры і мастацтва, для выяўлення духоўна-творчага патэнцыялу кожнай асобы, для здзяйснення культурных правоў асобы;

- забеспячэнне спалучэння духоўнай культуры насельніцтва рэспублікі з высокай палітычнай, прававой, эканамічнай і экалагічнай культурай;
- стварэнне прававых механізмаў абароны грамадскай маралі, абароны чытача, гледача ад экспансіі пошласці, уседазволенасці, агрэсіўнасці, што пашырыліся ў сучасной культуры;
- выкарыстанне ў інтэрэсах усёй нацыі культурных дасягненняў і каштоўнасцей незалежна ад нацыянальнай ці канфесійнай прыналежнасці іх стваральнікаў;
- забеспячэнне прасторы для міжнацыянальных і міждзяржаўных культурных контактаў паміж Рэспублікай Беларусь, краінамі СНД і іншымі членамі сусветнай супольнасці.

Гэтыя мэты, задачы і прыярытэты арганічна стасуюцца з палажэннямі культурнай палітыкі еўрапейскіх дзяржаў, сформуляванымі на Міжурадавай канферэнцыі па палітыцы ў галіне культуры ў інтэрэсах развіцця.

Сістэма дзяржаўнага кіравання сферай культуры ўключае Міністэрства культуры, абласныя і Мінскае гарадское ўпраўленні, раённыя і гарадскія аддзелы культуры. У бліжэйшыя гады прадугледжваецца ўдакладненне функцыі сістэмы кіравання з мэтай каардынацыі выканання і карэктроўкі дзяржаўнай культурнай палітыкі.

Дамінуючымі функцыямі Міністэрства культуры і яго арганізацый станут:

- узвышэнне ролі культуры з пункту гледжання стратэгічных задач народнай гаспадаркі і развіцця краіны ў цэлым;
- паслядоўнае пашырэнне кола спажывцоў і асартыменту культурных паслуг, дасягненне нацыянальнымі ўстановамі культуры высокіх узоруў сусветнага прафесійнага мастацтва, мастацкай аматарскай дзейнасці і адукацыі, адпавядаючых попыту насельніцтва рэспублікі;
- стварэнне і падтрыманне высокага іміджу працаўнікоў культуры праз сістэму матэрыяльнай падтрымкі, вырашэнне іх даходаў у адносінах да працаўнікоў вытворчай сферы, а таксама шляхам маральнага заахвочвання (прысваенне ганаровых званняў, дзяржаўных узнагарод, прэмій і г. д.);
- рэалізацыя адзінай дзяржаўнай палітыкі па ўмацаванню матэрыяльна-тэхнічнай базы галіны і выкарыстанню сучасных інфармацыйных тэхналогій;
- распрацоўка сістэмы нарматыўна-прававых актаў, рэгулюючых культурныя працэсы ў краіне і ўзаемадносіны Міністэрства культуры з галіновымі, тэрытарыяльнымі і мясцовыми органамі кіравання, творчымі саюзамі, а таксама з дзяржаўнымі, грамадскімі і недзяржаўнымі арганізацыямі розных форм уласнасці;
- стварэнне сацыялагічнай, інфармацыйнай і маркетынгавай службаў, што забяспечваюць увесь комплекс прац па даследаванню наяўных і

перспектыўных культурных патрэб насельніцтва, па абгрунтаванню прыярытэтнасці фінансавання асобных кірункаў развіцця культуры з мэтай найбольш поўнага задавальнення выяўленага попыту пэўных сегментаў рынку і грамадства ў цэлым;

- пераважнае выкарыстанне ў арганізацыйна-кіраўніцкай дзейнасці Міністэрства культуры і яго ўстаноў прынцыпу сістэмнага падыходу да сацыяльна-творчых заказаў, мэтавых заданняў, канкрэтна накіраваных грантаў і інвестыцый, конкурснага адбору культурных праектаў;
- аптымізацыя структуры выдаткаў дзяржаўнага бюджэту, што вылучаюцца на фінансаванне культуры, па функцыянальнай, рэгіянальнай і канкрэтнагаліновай адзнаках з улікам мэтавай арыентацыі на канчатковы вынік і вырашэнне актуальных сацыякультурных задач;
- каардынацыя і кантроль дзейнасці арганізацый і ўстаноў культуры ўсіх форм уласнасці з мэтай паўнавартаснага культурнага абслугоўвання гарадскага і сельскага насельніцтва;
- выпрацоўка палітыкі прыцягнення сродкаў спонсараў, мецэнатаў у сферу культуры шляхам стварэння апякунскіх саветаў па рацыянальнаму выкарыстанню пазабюджэтных інвестыцый;
- разгортванне знешній дзейнасці ў сферы культуры і пашырэнне маштабаў рэгулярнага абмену культурнымі паслугамі з замежнымі краінамі з мэтай найбольш поўнага прадстаўлення розных форм культуры рэспублікі на міжнародным узроўні і павышэння прэстыжу беларускай культуры ў свеце, а таксама ўзбагачэння культурнага жыцця рэспублікі мастацкімі здабыткамі народаў свету;
- правядзенне дзейснай кадравай палітыкі ў галіне культуры.

Важнае значэнне ў Беларусі набылі экалагічныя аспекты функцыянавання культуры. К канцу ХХ ст. чалавецтва апінулася ў стане глабальнага духоўнага кризісу, сутнасць якога заключаецца ў недахопе духоўных і разумовых сіл, каб прадухіліць пагрозу, што вынікае з яго ж прамысловатэхналагічнага развіцця. Тэхнізаваная цывілізацыя апярэджвае, скажае, падаўляе духоўную культуру, спараджаючы комплекс проблем, што абазначаеца тэрмінам «духоўна-екалагічны кризіс». Антрапагенны ціск на прыроду дасягнуў крайній мяжы.

Становіцца відавочным, што прыйшоў час зрабіць акцэнт на неабходнасці перагляду многіх аспектаў культурнай палітыкі: паглыбліць веды аб сувязі паміж культурай і навукова-тэхнічным працэсам, фарміраваць новую культуру ўзаемадачыненняў чалавека і прыроды, выпрацоўваць сучасную культуру мыслення, новую свядомасць адмаяўлення ад арыентацыі чалавека толькі на валоданне і спажыванне, якія вядуць да марнатраўства прыродных багаццяў, выхоўваць ашчаднасць да ўсіх відаў нацыянальных рэурсаў.

Перад культурай і мастацтвам паўстала найважнейшая задача сваімі сродкамі прапагандаваць новую этыку прыродакарыстання, якая будзе грунтувацца не на пакарэнні прыроды, а на гармоніі з ёй, на разуменні тоеснасці інтэрэсаў сучаснага чалавека і будучых пакаленняў. Этычная пераарыентация чалавека — гэта змяненне ў яго культуры, у сістэме яго каштоўнасцей і запатрабаванняў.

Агульны экалагічны крызіс у Беларусі рэзка ўзмоцнены падзеямі, звязанымі з Чарнобыльскай катастрофай.

Пад знішчальнымі ударамі аказалася культурная спадчына рэгіёнаў, быў разбураны натуральны ход культурнага жыцця, змяніліся сацыяльныя ўмовы людскага існавання, нанесена шкода ўстановам і органам культуры. Рэзка перайначыліся прыярытэты, інтэрэсы і патрэбы жыхароў рэгіёнаў, магчымасці задавальнення культурных запытаў насельніцтва. Стала відавочным, што культура не толькі адлюстроўвала тыя ці іншыя практыкі сацыяльна-эканамічнага жыцця, але была і адным з фактараў, што ўплываў на гэтых практыкі.

Чарнобыльская катастрофа наклала адбітак на сацыяльна-эканамічнае і духоўна-культурнае жыццё рэспублікі ў цэлым, запатрабаваўшы ад нацыі велізарных намаганняў па пераадоленню яе вынікаў. Культурны аспект праблемы выйшаў далёка за межы так званай Чарнобыльскай зоны. Усе без выключэння дзяржаўныя праграмы, уключаючы і праграмы культурнага развіцця краіны, улічваюць гэтую вынікі, фармулюючы свае падыходы да праблемы ў выглядзе спецыяльных задач.

Перш за ёсё вылучаюцца два аспекты: першы — пошук шляху і магчымасцей зберажэння і падтрымкі самой культуры рэгіёнаў; другі — выкарыстанне сродкаў культуры як фактара стабілізацыі практыкі сацыяльнага і духоўнага жыцця, як спосабу дапамогі жыхарам зоны радыяцыйнага забруджання і перасяленцам.

Сярод канкрэтных задач і напрамкаў культурнай дзейнасці ў Чарнобыльской зоне найбольш істотнымі з'яўляюцца наступныя:

- пераадоленне негатыўных змяненняў у сферы грамадской свядомасці і сацыяльных сувязей;
- захаванне «тэкстаў» культуры, што былі выключаны з культурнага звароту (фальклор, помнікі, бібліятэкі, музеі і да т. п.) і культурна-творчых утварэнняў (творчых калектываў і іншых жывых носьбітаў і стваральнікаў культурных каштоўнасцей);
- наладжванне механізмаў культурнай пераемнасці і культурнага выхавання;
- аднаўленне рытму культурнага жыцця і яго сувязей з агульным жыццёвым ладам насельніцтва рэгіёна; узмацненне пазітыўнага ўплыву культурных з'яў на харектар сацыяльных практык;
- развіццё форм культурнага жыцця, звязаных з перыядычнасцю (цыклічнасцю) праяў традыцыйнай народнай культуры;

- пошук найбольш дзейсных мерапрыемстваў па рэкультурызацыі розных сектараў Чарнобыльскай зоны: зоны адчужэння, зоны адсялення, зоны пражывання з правам адсялення, зоны пражывання з ільготным сацыяльна-эканамічным статусам;
- культурнае аблугоўванне насельніцтва з улікам розных яго катэгорый (дзеці, падлеткі, моладзь, людзі сталага ўзросту);
- кадравая і арганізацыйная стратэгія ў рэгіёне ў сферы культуры;
- матэрыяльна-тэхнічнае забеспечэнне ў аспекте культуры.

Увагу грамадскасці прыцягвае і праблема сучасных суадносін нацыянальнай мовы і нацыянальнай культуры. Мова — галоўны духоўны скарб народа. Сённяшніе культурнае жыццё беларускай нацыі патрабуе актыўнай культурнай моўнай дзейнасці грамадства. Галоўныя з напрамкаў гэтай дзейнасці такія:

- захаванне і развіццё беларускай мовы як зыходнай формы нацыянальнай культуры ва ўсіх аспектах яе функцыянавання (у мастацтве, мастацкай адукацыі, кіраванні працэсамі культуры, побыце і г. д.);
- максімальна шырокое далучэнне людзей да каштоўнасцей мастацкай культуры, літаратуры, фальклору, формай існавання якіх з'яўляецца беларуская мова;
- выхаванне сродкамі мастацтва свядомых адносін да мовы як нацыянальна-культурнай каштоўнасці;
- правядзенне творчых, навуковых, вучэбных, мемарыяльных, выдаўецкіх, інфармацыйных і іншых мерапрыемстваў, накіраваных на больш ґрунтоўнае і шырокое далучэнне людзей да багацця беларускай славеснасці;
- падтрымка беларускай драматургіі, пашырэнне беларускамоўнага рэпертуару, паколькі нацыянальны тэатр нашых дзён, дзе гучыць жывое слова, у адносінах да беларускай мовы адигрывае ролю цэнтра прапаганды самабытнай нацыянальнай культуры і мастацтва;
- паляпшэнне моўнай падрыхтоўкі спецыялістаў прафесіянальнай і мастацкай творчасці; падтрыманне высокай культуры маўлення ўсіх працаўнікоў сферы культуры;
- захаванне і развіццё ў сферы культуры рускай мовы як адной з дзяржаўных моў Рэспублікі Беларусь;
- падтрымка культур на іншых мовах, якімі карыстаюцца ў культурным ужытку нацыянальныя супольнасці, што сусіднуюць у рэспубліцы ў межах беларускай нацыі.

Паколькі культура ва ўсёй шматлікасці форм яе выяўлення і існавання — гэта арганічная сукупнасць разнастайных тэкстаў, створаных на аснове мноства сацыяльна значымых знакавых сістэм і моў, актуальнай з'яўляецца праблема культурна-моўнай адукаванасці грамадства, вызначэння таго,

колькі і якіх знакавых сістэм (моў) як носьбітаў культуры патрэбна грамадству і асобе для максімальна поўнага ўключэння ў кантэкст нацыянальнай і сусветнай культур на рубяжы двух тысячагоддзяў. Таму дзяржаўная культурная палітыка павінна прадугледжваць падтрымку, развіццё і пашырэнне валодання і карыстання іншымі, акрамя беларускай і рускай моў, знакавымі сістэмамі розных тыпаў, што абслугоўваюць зносіны ў сферы нацыянальнай культуры (знакава-моўнымі сістэмамі фальклору, мастацтва, навукі; музеяў, рэкламы, дызайну, паводзін; электронна-камп'ютэрнымі, алгарытмічнымі мовамі і г. д.).

Распрацоўка пазначаных праблем будзе садзейніцаў фарміраванию развітай, адукаванай, духоўна багатай асобы, здольнай весці шырокі культурны дыялог. Па меры развіцця беларускай культуры значэнне роднай і іншых натуральных моў, а таксама іншых сістэм камунікання будзе ўзрастаць.

Прыкметнай асаблівасцю культурнага ландшафта Беларусі з'яўляецца наяўнасць у ім культур прадстаўнікоў розных нацыянальнасцей: рускіх, палякаў, літоўцаў, латышоў, украінцаў, яўрэяў, татар і інш. Гэтыя культуры маюць на Беларусі свае гістарычныя карані, свае лёсы і свае адметныя формы. Захоўваючы сваю нацыянальную адметнасць, усе яны разам з тым уваходзяць у агульнанацыянальную культурную спадчыну беларускай дзяржавы.

Дзяржаўная культурная палітыка ахоўвае натуральнае суйснаванне і ўзаемадзяянне культур нацыянальных супольнасцей з культурай беларусаў, гарантую свабоднае развіццё нацыянальных і этнічных груп насельніцтва краіны і клапоціцца аб стварэнні перадумоў для іх свабоднай культурнай арыентацыі і інтэграцыі ў агульнанацыянальную культуру.

Дзяржава падтрымлівае культурныя, духоўныя, моўныя сувязі прадстаўнікоў іншых нацыянальнасцей з краінамі сваіх продкаў.

Асноўныя напрамкі культурнай дзейнасці ў гэтай сферы:

- фарміраванне адпаведных механізмаў рэгулявання нацыянальна-культурнага жыцця нацыянальных супольнасцей і неабходных умоў для іх далейшага развіцця;
- стварэнне дзяржаўных і недзяржаўных структур, што будуць садзейнічаць вырашэнню пытанняў нацыянальна-культурнага развіцця нацыянальной супольнасці;
- каардынацыя дзяяনняў Міністэрства культуры з установамі, мэтай якіх з'яўляецца развіццё культур нацыянальных супольнасцей у галіне распрацоўкі і рэалізацыі культурных праграм.

Асаблівасцю беларускай нацыянальнай культуры з'яўляецца яе рэгіональная разнастайнасць, якая служыць у нашы дні крыніцай новых ідэй і тэндэнций для прафесійнага і народнага мастацтва і рамесніцтва. На Беларусі вылучаюцца шэсць асноўных культурных рэгіёнаў, што складаюць

гістарычна: Падняпроўе, Панямонне, Усходнія Палессе, Заходнія Палессе, Паазер'е і Цэнтральны рэгіён. Праца па падтрымцы рэгіянальных культур прадугледжвае наступныя напрамкі дзейнасці:

- захаванне самабытнага характару рэгіянальных культур;
- стварэнне аптымальнай інфраструктуры мясцовай культуры з улікам спалучэння агульнанацыянальных і рэгіянальных тэндэнций;
- этнаграфічнае даследаванне рэгіянальных культур як на навукова-прафесіянальным, так і на краязнаўчым узроўнях;
- развіццё і ўдасканальванне форм, способаў, шляхоў, сродкаў перадачы рэгіянальных культурных каштоўнасцей новым пакаленням.

Культурная палітыка можа быць дзейнай і дабратворна ўплываць на жыццёвую працэсі толькі пры ўмове, што яна грунтуецца на аналізе аб'ектаў інфармацыі. Важнае значэнне мае таксама інфармаванасць насельніцтва ў галіне культурных з'яў і працэсаў і актыўнасць грамадской думкі. Толькі пры ясным і дакладным веданні сацыякультурнай ситуацыі можна фармуляваць рэальная задачы, мэтанакіравана і рацыянальна размяркоўваць фінансы, паляпшаць кіраванне культурнай сферай, удасканальваць інфраструктуру культуры, ствараць яе прававы падмурок, чакаць падтрымкі ад насельніцтва краіны.

Для найбольш дзейнага ўплыву грамадской думкі на культурныя працэсы мэтазгодна прытрымлівацца наступных напрамкаў дзейнасці:

- шырокое інфармаванне насельніцтва аб працэсах у сферы культуры (стварэнне спецыялізаваных выданняў, рэдакцый, увядзенне спецыяльных рубрык і інш.);
- сістэматычнае даследаванне культурных з'яў, працэсаў і тэндэнций развіцця;
- стварэнне сучаснай базы даных па культуре;
- узмацненне і пашырэнне контактаў кіраўнікоў і дзеячаў культуры і мастацтва з насельніцтвам;
- разгляд проблем, стану, развіцця і функцыянавання нацыянальной культуры на пасяджэннях кіруючых органаў;
- актывізацыя дзейнасці творчых саюзаў;
- прыцягненне шырокай грамадскасці да выпрацоўкі рашэнняў у галіне культуры.

Сацыяльна-палітычныя і гаспадарчыя пераўтварэнні ў Рэспубліцы Беларусь, накіраваныя на пабудову эканамічна ўстойлівой, дэмакратычнай прававой дзяржавы, змяняюць умовы працякання і накіраванасць культурных працэсаў, што адбываюцца ў краіне. Каб захаваць і узмацніць свае асноўныя функцыі ў жыцці грамадства, культуры трэба стварыць умовы для арганізацыйнага ўдасканалення сваёй інфраструктуры, эканамічных і прававых падстаў свайго функцыянавання.

Узрастае роля і значэнне культуры ў вырашэнні праблем фарміравання духоўна-экалагічнай інфраструктуры грамадства, стварэння аптымальных прыродных умоў жыцця народа, выхавання любові да роднай зямлі і адказнасці за яе стан, узмацнення нацыянальнай самасвядомасці і патрыйতызму.

Для гэтай мэты і неабходна распрацоўка сучаснай канцэпцыі нацыянальна-культурнага развіцця Рэспублікі Беларусь, дакладнае вызначэнне навукова-метадалагічных і арганізацыйна-практычных падстаў гэтага развіцця. Падобная канцэпцыя павінна прадугледжваць абнаўленне ўсіх бакоў функцыянавання і развіцця культуры.

Нацыянальная культура з'яўляецца вядучым, ключавым кампанентам сучаснага грамадскага жыцця. Культурны ўзровень чалавека ў значнай ступені вызначае і будзе вызначаць эканамічныя дасягненні грамадства, яго сацыяльна-палітычную, ідэалагічную, адукацыйную, духоўна-маральную структуру, воблік дзяржавы і яе гістарычны лёс.